

ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΣΒΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ε΄ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μυτιλήνη και Αϊβαλί (Κυδωνίες)
Μία αμφίδρομη σχέση στο Βορειοανατολικό Αιγαίο

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ – ΠΕΜΠΤΗ 9 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2003

ΝΕΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Ε΄ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μυτιλήνη και Αϊβαλί (Κυδωνίες)
Μία αμφίδρομη σχέση στο Βορειοανατολικό Αιγαίο

ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΣΒΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ε΄ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μυτιλήνη και Αίβαλί (Κυδωνίες)
Μία αμφίδρομη σχέση στο Βορειοανατολικό Αιγαίο

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ – ΠΕΜΠΤΗ 9 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2003

ΝΕΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Χορηγοί:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΣΒΟΥ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ευάγγελος Γιαννάκας

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ευρυδίκη Σιφναίου

ΤΑΜΙΑΣ

Στρατής Αναγνώστου

ΜΕΛΗ

Ευαγγελία Μπαλτά

Σταύρος Ανεστίδης

Παναγιώτης Μιχαηλάκης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Μαρία Θεοδώρου

Δήμητρα Ρέγκλη

Κωνσταντίνα Σιμωνετάτου

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Βασ. Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα

Τηλ. 72.73.580, Fax: 72.46.212, e-mail: kne@ie.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Δευτέρα, 6 Οκτωβρίου

17:00-17:30	ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΥΝΕΔΡΩΝ
17:30-18:30	ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Διευθυντής ΚΝΕ/ΕΙΕ Νίκος Σηφουνάκης, Υπουργός Αιγαίου Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ.κ. Ιάκωβος Παύλος Βογιατζής, Νομάρχης Λέσβου Άρης Χατζηκομνηνός, Δήμαρχος Μυτιλήνης Ευάγγελος Γιαννάκας, Πρόεδρος Εταιρείας Λεσβιακών Μελετών
18:30-19:00	Διάλειμμα

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδροι: Renée Hirschon – Σωτήρης Χτούρης

19:00-19:15	Παρουσίαση της θεματικής του Συνεδρίου (Π. Μιχαηλάρης)
19:15-19:30	Αγλαΐα Αρχοντίδου, <i>Η ματιά του αρχαιολόγου</i>
19:30-19:45	Ιωάννης Φουντούλης, <i>Ναοί και μοναστήρια των Κυδωνιών</i>
19:45-20:00	Μάχη Παΐζη-Αποστολοπούλου, <i>Μοσχονήσια: διεκλυ- στίδα με τρεις παίκτες (17ος-18ος αι.)</i>
20:00-20:15	Αθανάσιος Καλαμάτας, <i>Οι μητροπόλεις Κυδωνιών και Μοσχονησίων (19ος-20ός αι.)</i>
20:15-20:30	π. Δημήτριος Στρατής, <i>Οι σχέσεις Αγίου Όρους και Κυδωνιών</i> Συζήτηση
20:30-20:45	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης – Ρωξάνη Αργυροπούλου, <i>Ο Διαφωτισμός στο χώρο της Αιολίδας</i>
20:45-21:00	Σταύρος Ανεστίδης, <i>Λόγος και εικόνες από τις Κυδω- νίες της ακμής</i>
21:00-21:15	Παναγιώτης Μιχαηλάρης, <i>Η εκπαιδευτική κατάσταση στο Αϊβαλί λίγο πριν από το τέλος...</i>
21:15-21:30	Συζήτηση

Τρίτη, 7 Οκτωβρίου

Π Ρ Ω Ι Ν Η Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Α

Πρόεδροι: Ιωάννης Φουντούλης – Μαρία-Σταματογιαννοπούλου

09:00-09:15	Ευγενία Δρακοπούλου, <i>Δρόμοι της θρησκευτικής τέχνης στο Βορειοανατολικό Αιγαίο (17ος-18ος αι.)</i>
09:15-09:30	Κατερίνα Κορρέ, <i>Μικρασιατικές επιδράσεις στη νεότερη κεραμική της Λέσβου</i>
09:30-09:45	Ουρανία Πολυκανδριώτη, <i>Λογοτεχνικοί δρόμοι επικοινωνίας στο Βορειοανατολικό Αιγαίο</i>
09:45-10:00	Σ υ ζ ή τ η σ η
10:00-10:15	Δ ι ά λ ε ι μ μ α
10:15-10:30	Στρατής Αναγνώστου, <i>Λέσβος και απέναντι μικρασιατική ακτή. Ενιαίος γεωγραφικός χώρος ως το 1922;</i>
10:30-10:45	Κλειώ Χατζηδανιήλ, <i>Κυδωνίες: Η “διαχείριση” της πολιτισμικής ταυτότητας μέσα από τις υποθέσεις “Διαφορών εκ μνηστείας”</i>
10:45-11:00	Emile Kolodny, <i>L’impact démographique des échanges de populations dans l’île de Lesbos</i>
11:00-11:15	Ιόλη Βιγγοπούλου, <i>Ταξιδιώτες στο Βορειοανατολικό Αιγαίο: οδοιπορίες, πλεύσεις και συναντήσεις αδιασταύρωτες</i>
11:15-11:30	Σ υ ζ ή τ η σ η
11:30-11:45	Αγγελική Ράλλη, <i>Η διάλεκτος των Κυδωνιών και Μοσχονησίων: μια πρώτη προσέγγιση</i>
11:45-12:00	Δήμητρα Μελισσαροπούλου, <i>Το ρηματικό σύστημα της διαλέκτου των Κυδωνιών και Μοσχονησίων</i>
12:00-12:30	Σ υ ζ ή τ η σ η
12:30	Ξενάγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης

Τρίτη, 7 Οκτωβρίου

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδροι: Αγγελική Ράλλη-Ευαγγελία Μπαλτά

- 18:00-18:15 Θεοφάνης Σουλακέλλης, *Η μουσική ζωή στις Κυδωνίες: μουσικές καταγραφές-προφορικές μαρτυρίες-δημοσιεύσεις*
- 18:15-18:30 Δημήτρης Παπαγεωργίου, *Ο Λέσβιος μερακλής και τραγουδιστής Σόλων Λέκκας: όψεις και εκδοχές της “Ανατολής” στις λεσβιακές μουσικές πρακτικές*
- 18:30-18:45 Γιώργος Νικολακάκης–Νίκος Διονυσόπουλος–Άντα Χατζηγεωργίου, *Μυτιλήνη και Αϊβαλί: μουσικοί και πολιτισμικοί αντικατοπτρισμοί στον Μεσοπόλεμο*
- 18:45-19:00 Μάρκος Δραγούμης, *Η μουσική στο χώρο του Βορειοανατολικού Αιγαίου*
- 19:00-19:15 Σ υ ζ ή τ η σ η
- 19:15-19:30 Δ ι ά λ ε ι μ μ α
- 19:30-19:45 Σάββας Κωφόπουλος, *Νομίσματα ανάγκης στον Αιολικό χώρο περί τα τέλη του 19ου αιώνα*
- 19:45-20:00 Mehmet Genç, *Olive oil trade of Mytilene*
- 20:00-20:15 Ευρυδίκη Σιφναίου, *Λέσβος-Κυδωνίες-Αδραμύττι: επεκτατισμός ή ισότιμη συναλλαγή στην εμπορία και τη μεταποίηση του ελαιολάδου;*
- 20:15-20:30 Edhem Eldem, *The branches of Ottoman Bank in Ayvalik and Mytilene*
- 20:30-20:45 Güldem Sariyildiz, *The soapworks in Lesvos and Ayvalik*
- 20:45-21:00 Patrick Boulanger, *Le rôle de Smyrne et ses échelles secondaires pour le marché marseillais des huiles d’olive au 18ème siècle*
- 21:00-21:30 Σ υ ζ ή τ η σ η

Τετάρτη, 8 Οκτωβρίου

Π Ρ Ω Ι Ν Η Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Α

Πρόεδροι: Σταύρος Ανεστίδης – Παναγιώτης Μιχαηλάκης

09:00-09:15	Renée Hirschon, <i>Geography, Culture Areas and the Refugee Experience: Lesbos and its Hinterland</i>
09:15-09:30	Αικατερίνη Καραγιαννοπούλου, <i>Σωματεία και σύλλογοι προσφύγων στη Μυτιλήνη πριν και μετά το 1922</i>
09:30-09:45	Ιωάννα Πετροπούλου, <i>Τα Κυδωνιακά Ευρισκόμενα στο Αρχείο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών</i>
09:45-10:00	Σοφία Κουφοπούλου, <i>The “Washing Cycle”: The Case of Moslem-Cretans in Moschonissi</i>
10:00-10:15	Σ υ ζ ή τ η σ η
10:15-10:30	Διάλειμμα
10:30-10:45	Στρατής Μπαλάσκας, <i>Το πέρασμα από τη Μυτιλήνη στο Αίβαλί με τη ματιά του Σουφί Κουλαξίζογλου Μπέη (Οκτώβριος 1923)</i>
10:45-11:00	Zeki Arıkan, <i>Namik Kemal, gouverneur de l’île de Mytilène</i>
11:00-11:15	Sinan Küneralp, <i>Carreer patterns in the late 19th century: Ottoman Greek civil servants born in Midilli and Ayvalik</i>
11:15-11:30	Σ υ ζ ή τ η σ η
11:30-11:45	Δ ι ά λ ε ι μ μ α
11:45-12:00	Σωτήρης Χτούρης, <i>Βιογραφίες κτιρίων. Τα κτίρια ως τεκμήρια των πολιτισμικών δικτύων</i>
12:00-12:15	Μαίρη Τσιτιμάκη, <i>Η διασπορά της τρίκλιτης βασιλικής στο Βορειοανατολικό Αιγαίο</i>
12:15-12:30	Μίνα Κούρτη, <i>Μονοπάτια της ελιάς: η κοινωνική λογική του χώρου στα παλιά ελαιοτριβεία της Αιολίδας ένθεν κακείθεν</i>
12:30-12:45	Δημήτρης Ψαρρός, <i>Η οικιστική ιστορία του Αίβαλιού</i>
12:45-13:00	Σ υ ζ ή τ η σ η
13:00-14:00	Προβολή φιλμ για την περιοχή Κυδωνιών (επιμ. Δημ. Ψαρρός-διάρκεια προβολής περίπου 1 ώρα)
14:00-14:15	Λήξη των εργασιών του Συνεδρίου (Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης)

Τετάρτη, 8 Οκτωβρίου

ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟ

Πέμπτη, 9 Οκτωβρίου

Επίσκεψη στο Αϊβαλί και στα Μοσχονήσια

(Η ξενάγηση στο Αϊβαλί θα γίνει από τον κ. Δημήτρη Ψαρό και στα Μοσχονήσια από την κα Σοφία Κουφοπούλου. Στα Μοσχονήσια θα γίνει συνάντηση με Τουρκοκρητικούς πρώτης γενιάς).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΩΝ

- Στρατής ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, Ιστορικός, Αγ. Παντελεήμονος 4, 81100 Μυτιλήνη.
Σταύρος ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ, Αναπληρωτής Διευθυντής Κέντρου Μικρασιατικών
Σπουδών, Κυδαθηναίων 11, 10558 Αθήνα.
- Prof. Dr. Zeki ARIKAN, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü
Öğretim Üyesi, Bornova İzmir, Turkey.
- Ρωξάνη ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Διευθύντρια Ερευνών ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ.
Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα.
- Αγλαΐα ΑΡΧΟΝΤΙΔΟΥ, Προϊσταμένη Κ' Εφορίας Προϊστορικών και
Κλασικών Αρχαιοτήτων, Σαπφούς 22, 81100 Μυτιλήνη.
- Ιόλη ΒΙΓΓΟΠΟΥΛΟΥ, Ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48, 11635
Αθήνα.
- Ευάγγελος ΓΙΑΝΝΑΚΑΣ, Πρόεδρος της Εταιρείας Λεσβιακών Μελετών,
Ιακωβίδου 3, 81100 Μυτιλήνη.
- Νίκος ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, Εθνομουσικολόγος, Αγ. Παρασκευής 56, 14561
Κηφισιά.
- Patrick BOULANGER, historien, Chambre de Commerce et d'Industrie
Marseille, Palais de la Bourse, B.P. 1856-13221, Marseille Cedex
01-3617, Provence, France.
- Μάρκος ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, Προϊστάμενος Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου
του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, Κυδαθηναίων 11, 10558
Αθήνα.
- Ευγενία ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48,
11635 Αθήνα.
- Prof. Edhem ELDEM, Bogaziçi University, Dept. of History, 80815 Bebek,
Istanbul, Turkey.
- Prof. Mehmet GENÇ, Barbaros Mah., Veysi Pasa sok, Atalar sitesi No 2/4
Blok 11/D 23, Kosuyolu-Usküdar Istanbul, Turkey.
- Süleyman GENÇEL, Διευθυντής Σύνταξης της εφημερίδας *Haber Ekspres*
της Σμύθνης.
- Prof. Renée HIRSCHON, St. Peter's College, University of Oxford, New Inn
Hall Street, Oxford OX1 2DL, UK.

Αθανάσιος ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, Καθηγητής, Ρόδου 1, 81100 Μυτιλήνη.
Αικατερίνη ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Διευθύντρια ΓΑΚ Νομού Λέσβου, 8ης
Νοεμβρίου 21-23, 81100 Μυτιλήνη.
Πασχάλης Μ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών,
Διευθυντής ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα.
Prof. Emile ΚΟΛΟΔΝΥ, “Les Pampres” Bât. 2, 8 rue de Cuques, Aix en
Provence 13100, France.
Κατερίνα ΚΟΡΡΕ, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρατίνου 88,
11634 Αθήνα.
Sinan KÜNERALP, Editor, Semsibey Sok 10, Beylerbeni- Istanbul 81210,
Turkey.
Μίνα ΚΟΥΡΤΗ, Αρχιτέκτων Υπουργείου Αιγαίου, Θέμιδος 37, 81100
Μυτιλήνη.
Σοφία ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ, Κοινωνική Ανθρωπολόγος, Michigan State
University, Ελ. Βενιζέλου 100, 81100 Μυτιλήνη.
Σάββας ΚΩΦΟΠΟΥΛΟΣ, Ιατρός, Καβέτσου 10, 81100 Μυτιλήνη.
Δήμητρα ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Υποψ. δρ. Τμ. Φιλολογίας Πανεπ.
Πατρών, Πανεπιστημιούπολη, 26504 Ρίο-Πάτρα.
Παναγιώτης ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ, Ερευνητής ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48,
11635 Αθήνα.
Στρατής ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ, Δημοσιογράφος, Κιλκίς 5, 81100 Μυτιλήνη.
Ευαγγελία ΜΠΑΛΤΑ, Δ/ντρια Ερευνών ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48,
11635 Αθήνα.
Γιώργος ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Δαιδάλου
19, 71202 Ηράκλειο.
Μάχη ΠΑΪΖΗ-ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κων-
σταντίνου 48, 11635 Αθήνα.
Δημήτρης ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου, Σαπφούς
& Αρίωνος, 81100 Μυτιλήνη.
Ιωάννα ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Ερευνήτρια Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών,
Πόντου 8, 11528 Αθήνα.
Ουρανία ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ, Ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48,
11635 Αθήνα.
Αγγελική ΡΑΛΛΗ, Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Τμ. Φιλολογίας Πανεπ.
Πατρών, Κορυσσάς 29, 15127 Μελίσσια.
Güldem SARIYILDIZ, Istanbul University, Edebiyat Fakültesi Arşivçilik
Bölümü, Beyazit Istanbul, Turkey.

- Ευρυδίκη ΣΙΦΝΑΙΟΥ, Ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, Βασ. Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα.
- Θεοφάνης ΣΟΥΛΑΚΕΛΛΗΣ, Πρόεδρος-Καλλιτεχνικός Δ/ντής του Κέντρου Αιγαιακών Λαογραφικών & Μουσικολογικών Ερευνών-Μουσικός, Ελ Αλαμείν 59, 14231 Αθήνα.
- Μαρία ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου, Χ. Τρικούπη και Φάωνος, 81100 Μυτιλήνη.
- π. Δημήτριος ΣΤΡΑΤΗΣ, Δρ. Θεολογίας, Δεξαμενής 33, 14452 Μεταμόρφωση Αττικής.
- Μαίρη ΤΣΙΤΙΜΑΚΗ, Αρχιτέκτων, Κλειούς 5, 15561 Αθήνα.
- Ιωάννης ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ, Ομότιμος Καθ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης, Τσιρογιάννη 5, 54621 Θεσσαλονίκη.
- Άντα ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ, Κοινωνική Ανθρωπολόγος, Λορέντζου Μαβίλη 22, 81100 Μυτιλήνη.
- Κλειώ ΧΑΤΖΗΔΑΝΙΗΛ, Αρχαιολόγος, Υποψ. δρ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Ερμού 11, 81100 Μυτιλήνη.
- Σωτήρης ΧΤΟΥΡΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου, Σαρανταπόρου 2, 81100 Μυτιλήνη.
- Δημήτρης ΨΑΡΡΟΣ, Αρχιτέκτων-Ηλεκτρολόγος-Μηχανολόγος, Μυκητών 7, 15233 Αθήνα.